

GRAFİK İLLÜSTRASYON OLARAK MİNYATÜR¹

Uğur ATAN*

Özet

Türk Minyatürünün en önemli özelliği gerçeği yansıtmasıdır. Süsleyiciliğinin yanında kuvvetli bir anlatım gücü kendine has estetik görüşe sahip olarak asırlarca değişik üsluplarda gelişimini sürdürmüştür. Tarihi birer belge niteliğine sahiptirler. Bu nedenle minyatürler, sanat olarak yapılmaktan ziyade, kitaptaki konuyu açıklayan, olan olayları, törenleri, savaşları, seferleri ve deneysel çalışmaları gerektiğinde ince ayrıntılarla betimleyen, belge niteliğinde yapılan resimlerdir.

Grafik illüstrasyon da, aynı anlamda görev üstlenmektedir. Çünkü literatürde izah edici resim anlamına gelmektedir. Kitap içi metinlerin açıklayıcı tanımlarını güçlendirmek ve daha iyi anlaşılmasını sağlamak için yapılır. Günlük hayatta herhangi bir yerde herhangi bir kayıt cihazı ile kaydedilememiş ancak görgü tanıklarının ifadesine dayalı olarak elde edilen bilgilerin görselleştirilmesini sağlamak için yapılır. Bir grafik tasarım ürünü olan reklam ve iletişim aracı için ürünü tanıtmak ve işlevini görselleştirmek amacıyla yapılır. Konulu illüstrasyonlar, ürüne verilen değeri arttırmak, gizemli kılmak, daha açık-seçik olmasını sağlamak, anlaşılabilirliğini arttırmak için yapılır. Bu bakımdan grafik illüstrasyon bir uzmanlık alanı olmuştur.

Bu tanımlamalardan hareketle araştırmanın amacı, grafik illüstrasyon ile minyatürün aynı anlama geldiğini, dolayısı ile grafik sanatlar içinde olan minyatür ile birlikte Türkiye’de grafik sanatların kökeninin yüzyıllar öncesine dayandığını açıklamaya çalışmaktır.

Araştırma, konuya ilişkin literatürün taranması, belge ve bilgilerin toplanması ile belgelerin incelenmesi bağlamında nitel veri toplama yöntemlerinden yararlanılarak gerçekleştirilmiş ve nitel verileri değerlendirme kriterlerine göre değerlendirilerek bulgular elde edilmiş, yorumlar yapılmıştır. Nihai olarak bulgular ve yorumlar çerçevesinde sonuç olarak minyatür ve grafik illüstrasyonun aynı amaca hizmet ettiği söylenebilir. Bu bağlamda Türk grafik tasarım sanatı tarihinin Uygurlarla birlikte başlamış olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Sözcük: *İllüstrasyon, Minyatür.*

¹ Bu makale 15-18 Kasım 2012 tarihleri arasında Antalya’da düzenlenen I. Uluslararası Yöresel Ürünler Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

*ATAN, Uğur. Selçuk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü Selçuklu/KONYA. uatan@selcuk.edu.tr

MINIATURE AS A GRAPHIC ILLUSTRATION

Abstract

The most important characteristics of Turkish Miniature is that it reflects real. Besides, ornamenting it has a strong expression power and unique aesthetic perspective and continued its development for centuries. They are like historical documents. Therefore, miniatures rather than being as a form of art, are like historical documents which express the topics, events, wars, ceremonies, expeditions and experimental studies in the book and when necessary it depicts in details.

Graphic illustration also takes over the same duty because they are defined as illustrative pictures in the literature. They are drawn to empower the expression and to enable better comprehension of the texts in the book. They are drawn to illustrate the information which are not recorded anywhere via any recording device in daily life but which are based on eyewitness's statements. They are made for advert and for means of communication -which are a product of graphic design- to promote a product. Themed illustrations are made to increase the value of product, to make it mysterious, to make it clearer and to make it understood better. In this perspective, graphic illustration is a field of expertise.

Following from these definitions, the aim of the study is to determine that graphic illustration and miniature have the same meaning; therefore, its history in Turkey together with the art of miniature -which is one of the graphic arts- dates back to centuries ago and to determine what sort of interaction happened between Turkey and Europe in this field.

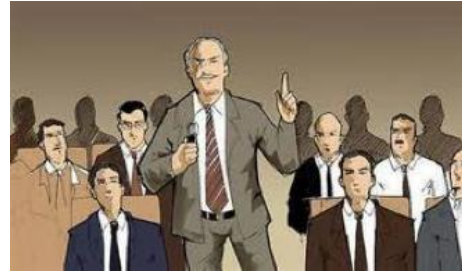
In this study, related literature review, documents and information collection and examination of documents were performed by making use of qualitative data collection methods and findings were obtained by assessing them according to qualitative data assessment criteria and interpretations were made. Finally, in the face of findings and interpretations, it can be concluded that miniature and graphic illustration served for the same aim. Concordantly, it can be stated that the history of Turkish graphic design art started with Uyghur.

Keywords: *Illustration, Miniature.*

İllüstrasyon

Genelde izah edici resim anlamında kullanılan illüstrasyon, çoğunlukla kitap içi resimlemeleri olarak kullanılmakla birlikte, günümüzde herhangi bir olay esnasında herhangi bir görüntü kaydedicisinin bulunmadığı ortamda, görgü tanıklarından alınan bilgiler doğrultusunda yapılan görsellemelere de bu isimin verilmekte olduğu gözlenebilmektedir (Resim-1). Mesaj verme özelliğiyle resimden ayrılır. İllüstrasyonu sanat yapan en önemli etken katılan yorum, düşünce, uygulama ve teknikteki özgünlüktür. Anlattığı konuyla yazıyla bir bütünlük taşıması önemlidir.

İllüstrasyon, çok güçlü bir anlatım aracıdır. Her alanda ve her konuda başarılı bir şekilde uygulanabilir. En önemli özelliği, gerçekte olmayan şeyleri varmış gibi gösterebilmesidir. Diğer bir ifadeyle başka bir şekilde elde edilemeyecek bir görüntüyü varmış gibi göstermesi en önemli özelliğidir.

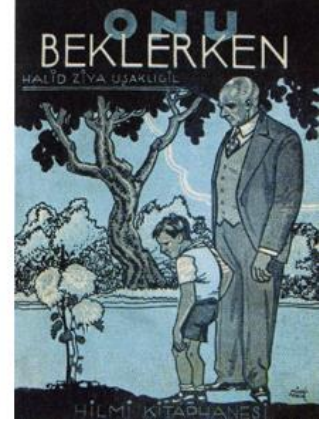

Resim-1. Görgü tanıklarının ifadesi ile çizilen İllüstrasyonlar.

İllüstrasyon Latince "lustrare" kökünden gelir, anlamı "anlaşılır yapmak" tır. Bir "metin" veya konunun içinde yer alan "görsel varlıklara" verilen isimdir. "Asıl amacı bir fikri daha etkili ve verimli açıklamak, aydınlatmaktır. Daha girift olarak illüstrasyon eşlik ettiği materyal hakkında yorumlama yada açıklamalar yapar. Bir hikayeyi canlandırmak, garip tuhaf şeyleri canlandırmak ya da bir mesajın vurgusunu arttırmak için kullanılır. Bir illüstrasyonun başarısı ve başarısızlığı onun bildiriye iletmesine bağlıdır" (Gikonv,1991:10) (Resim-2).

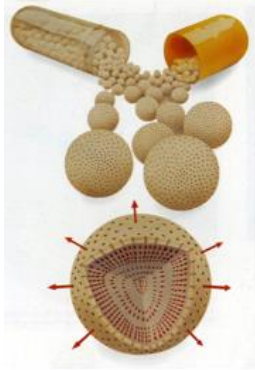

Resim-2. İllüstrasyon bir hikayeyi canlandırıyor.

Resim-3 ve 4. Afiş

İllüstrasyonlar; problemlerin çözümü, süsleme, eğlendirme, bezeme, yorum yapma, bilgilendirme, eğitme, esinlendirme, açıklama, teşvik etme, şaşırtma, büyüleme ve hikaye anlatma gibi işlevler için yaratıcı, farklı ve son derece kişisel yollara başvurarak içeriğin görsel bir biçimde iletilmesini sağlar. Bu bağlamda grafik tasarım ürünü olarak illüstrasyonun, afiş tasarımlarında da sıkça kullanıldığı söylenebilir. Afiş tasarımında başlık, slogan veya metin gibi sözel unsurların görsel olarak izleyiciye tek bir bakışla verilmesi için illüstrasyon tekniğinden faydalanılmaktadır (Resim-3 ve 4). İllüstrasyon sanatçıların resimleri basitleştirmesi, hedef kitle olan tüketicilerin daha az çabayla ve kısa sürede yorum yapabilmeleri içindir. Bu nedenle tasarım konusu ile ilgili illüstrasyon ve özel görsel mesaj, ürüne verilen değeri arttırmak, gizemli kılmak, daha açık-seçik olmasını sağlamak, anlaşılabilirliğini arttırmak için yapılmaktadır. İllüstrasyonun, herhangi bir mesajı en anlaşılır şekilde kavratmaya yarayan resim türü olması nedeniyle hayatın her alanında var olduğu görülür. Hava alanlarında, alışveriş merkezlerinde, tıp literatürlerinde (Resim-5), mimari alanda (Resim-6), moda yayınlarında, kitap kapağı (Resim-7) ve afişlerde, reklamcılık ve fotoğrafçılık alanında ve turizm yayınlarında (Resim-8). Bu bağlamda yapılan tanımların çok olması, illüstrasyonun aslında geniş bir kullanım alanına sahip olduğuna işaret eder.

Resim-5 Abdurrahman Rozađ

Resim-6

Resim-7

Çeşitli serbest teknik ve stillerde yapılmış olan illüstrasyonlar tanıtım ve reklam medyalarında görsel çözümler üreten en önemli etmenlerden biridir. İlintili oldukları metnin tanımlanıp, değişik anlam ve boyutlarda yeniden algılanmasına yardımcı olurlar. Konu, kavram ve eylemlerin kolayca kavranıp benimsenmesinde, sevilmesinde etkili olurlar (Resim-9).

Bir ana alan olan “illüstrasyon” editoryal, kitap illüstrasyonu, bilimsel illüstrasyon, konsept tasarım, karakter tasarımı, teknik illüstrasyon gibi farklı alanlara göre ayrılmakla birlikte, kullanılan yöntemlere göre de ayrılabilir. Dağ’a (2001:84) göre; yöntemler görselleştirmenin hemen hemen her yolunun açık olmasıdır. Bu yöntemler basit ve sade bir kurşun kalem çizimini ya da mürekkep çalışmasını içerebildiği gibi akrilik, guaj, suluboya vb. gereçlerle yapılan uygulamaları ya da kolaj çalışmalarını da içerebilir.

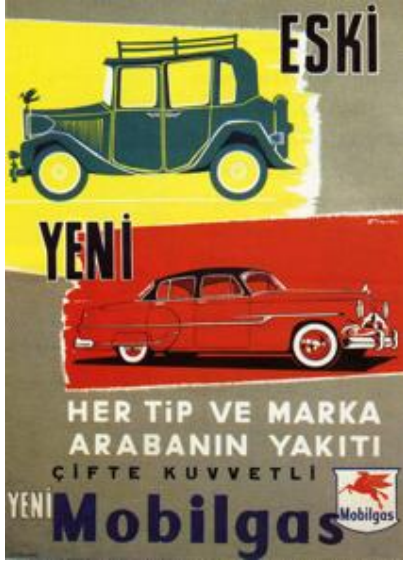
Resim-8

Resim-9: Aydın Erkmen

İllüstrasyonlar sanatçıların konuyu ele aldığı dönemin belgeleri olarak önemlidirler. Kaybolan, bozulan ve unutulmuş pek çok eski mekanın, tarihteki önemli kişilerin ve olayların zihnimizde canlanan görüntüleri, illüstratörlerin yaptıkları eserlerle yeniden hayat bulur tıpkı minyatürlerde olduğu gibi. Örneğin Yunus Emre’yi düşündüğümüzde Münif Fehim’in çizdiği ince, uzun boyunlu, zarif bir kişilik gelir gözümüzün önüne. Genç Osman’ın boğuluşu denince, yine Yedikule zindanlarında loş bir ışık altında gözleri yerinden fırlamış bir Genç Osman gelir hafızalardan gözler önüne (Balcıoğlu,2007:38).

İllüstrasyon günümüzdeki tanımladığımız anlamına sanayi devrimi ile kavuşmuştur. Sanayi devrimi ile reklamlar ve ürün tanıtımları önem kazanmış; bu alanda çok net ve ayrıntılı, dikkat çekici görüntülere ihtiyaç duyulmuştur. Bu illüstrasyonlar pek çok markanın hatırlanmasında ve ayırt edilmesinde önemli ölçüde belirleyici olmuşlardır.

Türkiye’de kullanıldığı ilk zamanlarda illüstrasyonlar kitap kapaklarında, dergilerde ve afişlerde görülmüştür. O dönemde kitaba ilgi yüksek tirajlarda olmasada fazla olduğundan iyi satılmışlardır. Basım şartları gereği illüstratör kitabın dizaynı, tüm yazıları ve yayın evinin logosunu bile çizmek zorunda kalmıştır (Resim-10) (Aşkın,2008:53). Reprodüksiyonlar klişe tekniği ile yapılmıştır. Sonraları ofset matbaa gelmiştir. Bu nedenle illüstratörler artık sadece konu resimlemeleri yapmaya başlamışlardır.

Resim-10

Sonraları illüstrasyon her yerde görülmeye başlanmıştır. Gıda ambalajlarında, teneke oyuncakların üzerinde, dergi ve gazete ilanlarında, Otobüs ve trolleybüslerdeki ilanlarda, duvarlardaki takvimlerde, zarflardaki pullarda, broşürlerde, prospektüslerde, çikolata ve çikletlerden çıkan minik katlarda bile illüstrasyonlar görülmeye başladı (Molu,2009:56-57).

İllüstrasyon dersleri artık üniversitelerde verilmeye başlandı. 80 li yıllarda illüstrasyon afişlerde yoğun olarak kullanılmıştır. Bu yılların grafik sanat yönetmenleri Aydın Erkmen, Aydın Ülken, Erdoğan Günay, Sadi Pektaş aynı zamanda belirleyici birer illüstratör olmuşlardır. Çoğunlukla kampanyalarda, basılı ürünlerde kendi illüstrasyonlarını kullanmışlardır.

80’li yıllarda çeşitli sanat, bilim ve erotik dergilerde, Hilton ve Sheraton gibi otellerin dergilerinde, hatta bazı bankaların çocuklara yönelik çıkarttıkları dergilerde bol bol illüstrasyonlar yayınlanmıştır. Çeşitli kuruluşlar ve dergiler sık sık ciddi para ödüllü illüstrasyon yarışmaları düzenlemişlerdir.

90’lı yıllar bilgisayar ve akıllı icatların günlük hayata tamamen girdikleri yıllardır. Her alanda olduğu gibi illüstrasyon üretimi için de bilgisayar büyük bir devrim olmuştur. Artık guaj kavanozu aç-kapa, fırça yıka, pistole temizle, mask kes, son dakikada su damladı-çay döküldü dönemi illüstratörler için bitmişti. Çünkü bu sayılanlar hem piksel hem de vektörel programlarda vardır ve yaygın olarak kullanılmaktadır.

Günümüzde ise illüstrasyonlar, teknoloji ile farklı boyutlarda seyretmektedir. Sanal ortamda çok farklı yazılım programları marifeti ile çok çok çeşitli illüstrasyonlara rastlanabilmektedir.

Minyatür

Minyatür; Eski el yazması kitaplara boya ve yaldızla çok dikkatli ve ince olarak yapılan resimlere verilen addır. Çinliler ve Türklerden İranlılara, oradan da Avrupa ile etkileşime geçmiş bir sanattır. Latince “Minas” olan “Minyar” kelimesinden gelir. Bu sanat yapımına nakış; sanatçısına da nakkaş denildiği gibi esere tasvir, eseri yapana da musavvir denildiği olur.

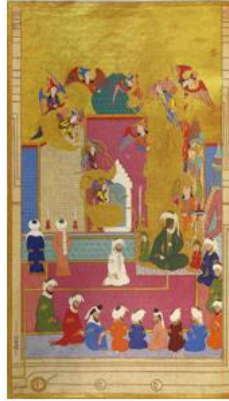
Dilimizde nakış, tasvir, resim sözcükleriyle isimlendirilen minyatürler, el yazma kitaplarda metinde anlatılan öykü, olay ya da bilgiyi resim ile aktarırlar. Yazılı metinlerin ya da sözlü anlatıların görselleştirilmesi geleneği çok eskilere dek gider. Bu gelenek, İslam dünyasında da benimsenerek sürdürülmüştür. Özellikle el yazması kitapların içinde hayat bulan resimler, yüzyıllar boyunca

İslam görsel kültürünün en yaygın ve bilinen ürünleri olmuştur (Bağcı ve diğerleri, 2006:13).

Minyatür sanatının tarihi, Türklerin Orta Asya’da bilinir olmaya başladıkları zamana dayanır. Bugün minyatürün bir Orta Asya Türk sanatı olduğu arkeolog ve sanat tarihçileri tarafından, Orta Asya toprakları üzerinde yapılan kazı ve araştırmalar neticesi kesin bir şekilde ortaya konmuştur. VIII. Yüzyıla kadar dayanan bulgular minyatürün bin yılı aşkın bir süreye yayıldığını ve ilk temsilcisi olan Uygurlara kadar dayandığını bildirmektedir (Aslanapa,1984:15-16). Orta Asyada Uygurların geliştirdiği minyatür, islamiyetin kabulünü takip eden yıllarda çeşitli yollarla Anadoluya gelmiştir. Anadolu Selçukluları minyatüre sahip çıkmışlar ve geliştirmişlerdir. Daha sonraları ise Osmanlı döneminde minyatür

Resim-11. Figürler birbirlerini tümü ile kapatmayacak bir şekilde yerleştirilir.

Resim-12. Boy oranları kişinin konumuna göre değişebilir.

Resim-13. Doğa ikinci plandadır.

Resim-14. Renk ve altın kullanımı

resim geleneği farklı tekniklerle gelişerek devam etmiştir.

Uygurlar, minyatür sanatı vasıtası ile çoğunlukla Maniheizm dinini anlatmışlardır. Bu kitaplarda dini ve dünyevi sahneler içerisinde rahipler, vakıf yapanlar ve müzisyenler yer almıştır. Büyük Selçuklular ve Anadolu Selçukluları zamanında devam etmiş olan minyatürlü yazma eserlerden günümüze ulaşanlardan konuların ilim, hekimlik, tabiat ve edebi konular olduğu anlaşılmaktadır. Elmas’a (2000:59) göre; Selçuklu devri minyatürleri arasında zooloji-botanik, hayvan anatomisi ve baytarlık gibi konuları kapsayan minyatürler de önemli bir yer tutmaktadır.

Osmanlı minyatürlerinde ise konu çeşitliliği oldukça zengindir. And’a (2004:143) göre; bu konuları sınıflandırmak kolay değildir. Çoğu kez bir konu öbeği, başka bir yada birkaç konuyla karışır. Örneğin tarih konularında şehnameler belli bir konu öbeği ise de, çoğunlukla manzum yazıldıkları ve çoğunun edebi değerinde bulunduğu için edebi konular öbeğinde de incelenebilir der ve konuları onbir öbekte toplar. Bunlar; 1-Portreler, 2-Tarih konuları ve

padişahların yaşamları, 3-Topkapı sarayı, 4-Genel şenlikler, 5-Edebi eserler, 6-Dinsel konular, 7-Doğa ve kent görünümüleri, 8-Bilimsel ve ansiklopedik konular, 9-Günlük yaşam sahneleri, 10-Kuşlar-hayvanlar-yaratıklar-bitkiler ve 11-Kadınlar-erkeklerdir.

Minyatürün en büyük özelliği konuyu tam olarak göstermesidir. Bu resim tekniğinin tek boyutlu olması, yapılan eserlerde genellikle derinlik kavramının bulunmaması, minyatür sanatının estetik yapısına uygun olmasındandır. Minyatür sanatındaki düzenlemelerde kullanılan bakış açısı, tepe ve cephe noktalarının tam orta kısmına rastlar. Bunun gereği olarak da bütün figürler birbirlerini tümü ile kapatmayacak bir şekilde yerleştirilir (Resim-11).

Uzaklık görünümü ne çizgi ve nede renk perspektifi ile verilmiştir. Buna mukabil insan figürlerinde boy oranları bazen kişinin sosyal konumuna göre değişebilir (Resim-12). Minyatürlerde derinlik unsuru gözetilmeksizin bütün detaylar en ince ayrıntısına kadar işlenir. Renk, gerçek olana bağlı kalınmaksızın kullanılabilmiştir. Minyatürlerde, atların mavi veya pembeye, dağların, tepelerin sarı, eflatun, mercan gibi doğaüstü renklerle bezendiği pek çok eser vardır. Doğa düzenlemelerinde, tepeler birbirleri arkasından çıkar ve genellikle ayrı paftalar halinde, farklı renklerde boyanır.

Minyatürde, ana unsurları yani ağaç, bitki, dere veya tepelerin tüm detaylarını ön plana çıkaran ve oldukça gerçeği yansıtan topoğrafi tarz, diğeri ise kompozisyona yardımcı bir unsur olarak yapılan iki amaç vardır. Örneğin hükümdar ve çevresindekileri gösteren tören sahnesinde doğa ikinci planda olduğu için burada bir iki ağaç veya bitkinin kullanılması ile yetinilmiştir. Zira konunun ana unsuru hükümdar ve onun yanında olan kişilerin giyim ve kuşamları olduğu kadar, sahnenin içeriğidir. Kompozisyonda vurgulanacak olan ana nokta bir olayın anlatımıdır. Bu nedenle doğa ikinci planda kalır (Resim-13).

Minyatür yapımında kullanılan boyalar, tezhip sanatında olduğu gibi, madeni oksitler, renk verici taşlar, kök ve toprak boyalardan hazırlanarak elde edilmektedir. Bu renklerin yanında ana madde olarak altın ve gümüş varakların da ezilerek bolca kullanıldığı görülür. İnsan figürlerinin giyim ve kuşamında olduğu kadar, kapacak gibi her türlü eşyanın, altın veya gümüşle işlenmesi, minyatür sanatının özelliklerinin başında gelmektedir (Resim-14).

Keskiner’e (2004:12) göre; minyatür işlemine başlarken ilk önce resimlendirilecek olan eserin konusu tespit edilir. Manzara, portre veya herhangi bir olayın anlatımı isteniyorsa, bunun hakkında gerekli olan araştırma yapılarak bilgi toplanır. Bu hazırlık safhasından sonra, işlenecek olan konu bir eskiz kağıdına çizilir. Hataları varsa düzeltilerek, noksanları tamamlanır. Aharlı bir kağıt üzerine alınır. Eğer aynı kompozisyondan bir kaç adet yapılması isteniyorsa, ince ve oldukça mukavim bir kağıdın üzerine çizilen desen çok ince uçlu bir iğne

ile, sert bir mukavva üzerinde sık aralıklarla iğnelenerek kalıbı çıkarılır. Söğüt ağacı kömürü toz haline gelene kadar ezilir. Bir tülbent içinde topak halinde sıkıştırılır. İşlenecek olan kağıdın üzerine konan iğnelenmiş kalıp üzerinden kömür tozu ile geçilerek, desenin boyanacak kısma çıkması sağlanır. Kurşun kalem ile hatlar sabitleştirilir. Altta kalan kömür tozları bir kürk parçası ile temizlenir. Eskiden kurşunkalem yerine, çok sulu olarak boya kullanılırdı. Minyatürde boyamaya zemin renklerinin vurulması ile başlanır. Eğer zemin olarak altın veya gümüş kullanılacaksa, ilk önce bunlar sürülür, zer mührü denilen bir cins akik taşı ile üzerinden geçilerek parlatılır. Minyatür sanatında, renklerin birbirleri ile uyum sağlayacak tarzda dağılmasına özellikle dikkat etmek gerekmektedir. Figürlerin dış kenarları genellikle kendi renginin oldukça koyusu olan bir tonda çizilerek ayrıntıları belirlenir. Yalnız, altın veya gümüş kullanıldığında, kontur olarak siyah renk tercih edilmiştir.

Yukarıda minyatürlerin, sanat olarak yapılmaktan ziyade, kitaptaki konuyu açıklayan, olan olayları, törenleri, savaşları, seferleri ve deneysel çalışmalarını gerektiğinde ince ayrıntılarla betimleyen, belge niteliğinde yapılan resimler olduğu belirtilmiştir. Bu konu birkaç minyatür resmi ve analizi ile şöyle açıklanabilir.

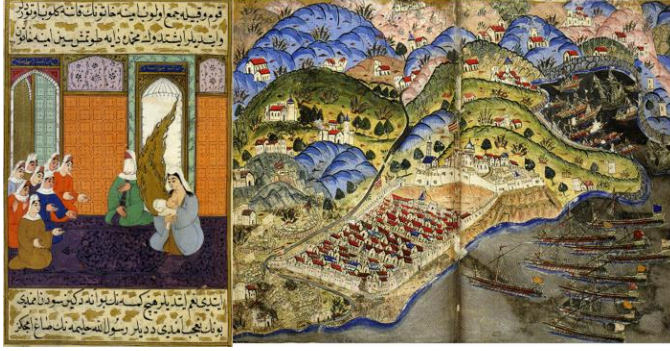

Örneğin 1582 tarihli Surname-i Hümayun (Düğün Kitabı)'da Atasoy (1997:28) Şehzade İbrahim Paşa'nın saraya gelişini (Resim-15) şöyle açıklamaktadır; Şehzade Mehmed Eski Saray'da bulunan annesinin elini öptükten sonra, düğün eğlencelerini izleyeceği İbrahim Paşa Sarayı'na geldi. 16 yaşındaki Şehzade kırmızı atlas kaftanı, her tarafı elmas ve incilerle süslenmiş, sırma işlemeli son derece zengin kıyafetiyle, atı üzerinde sarayın kapısına yaklaştı. Halkın coşkun tezahüratına, onlara altın ve gümüş para serpererek cevap veriyordu. Yerlere serilmiş halılarla gümüş ve altın tellerle dokunmuş kumaşların üzerinden

Resim-15 atıyla geçerek saraya girecekti. Bu sırada devlet büyükleri ve zengin ağalar, ellerindeki murassa tabaklarla altın ve gümüş tepsilerin içindeki türlü türlü inci, lal ve yakutları hoş geldin demek için serptiler. Bunlara Padişah'ın emriyle liyakatlerine göre Hil'atlar verildi.

Topkapı müzesi arşivindeki bir belge olan dört ciltlik Siyer-i Nebi'nin birinci cildinde yer alan bir resimde Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sütanesi Halime tarafından emzirilmesini gösterir (Resim-16). Minyatürde bir oda içinde solda Mekkeli kadınlar, ortada yeşil elbisesi, yüzü beyaz peçeyle örtülü anne Amine hatun görülür. Beyaz kundaklı, yüzü beyaz peçeli, alevi andıran altın yaldız kutsal ışıkla çevrili bebek Hz. Muhammed (s.a.v.) gürbüz bir kadın olarak betimlenen

sütannenin kucağında meme emmektedir. Bir diğer minyatürde Matrakçı Nasuh Tarih-i Feth-i Şikloş, Estergon ve İstulnibelgrad’da Hayreddin Paşa’ nın donanmasıyla girdiği Tolon, Marsilya, Nis, Cenova limanları, arkalarında yükselen dağ sıraları, kısmen kuş bakışı, kısmen karşıdan seyredilen, siyah mürekkeple çizilmiş, yer yer renklendirilmiş evleri, kiliseleri, limana gelmiş olan Osmanlı donanmasının gemileriyle resmedilmiştir (Resim-17). Nis Limanı’ndaki kale, evler, donanma, kimi topografik özellikleri, bir fırça ya da kalemle, siyah mürekkep kullanarak, çizgici bir üslupla ve Avrupa portolanlarınabenzet bir teknikle yapılmıştır. Ayrıca, bu tarzın dışında bir boyama tekniği de gözlenir. Rengarenk boyanmış tepeler, gümüş yıldız deniz, neredeyse binalar kadar büyümüş ot kümeleri, küçük ağaçlarla Nis resmi Osmanlı manzara zevkini Avrupa tekniği ile buluşturur (Bağcı ve Diğerleri, 2006: 78-79).

Resim-16

Resim-17

SONUÇ

İllüstrasyonun ve minyatürün tanımları ve tanımlar doğrultusunda yapılan eserlerden görüldüğü ve anlaşılacağı üzere her ikisi de aynı görevi üstlenmiştir. Her iki başlık altında icra edilen sanat ile problemlerin çözümü, süsleme, eğlendirme, bezeme, yorum yapma, bilgilendirme, eğitime, esinlendirme, açıklama, teşvik etme, şaşırtma, büyüleme ve hikaye anlatma gibi işlevler için yaratıcı, farklı ve son derece kişisel yollara başvurarak içeriğin görsel bir biçimde iletilmesi sağlanır.

KAYNAKÇA

- AND, Metin. (2004). Osmanlı Tasvir Sanatları 1. İş Bankası Yayınları. İstanbul.
- ASLANAPA, Oktay. (1984). Türk Sanatı. İstanbul
- ATASOY, Nurhan. (1997). 1582 Surname-i Humayun, Düğün Kitabı Koç Bank Yayını.
- BAĞCI, Serpil., Filiz Çağman, Günsel Renda ve Zeren Tanındı (2006). Osmanlı Resim Sanatı. T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları. İstanbul.
- BALCIOĞLU, Semih. (2007). “Münif Fehim” Grafik Tasarım Sayı:12. İstanbul.
- DAĞ, Elif Songür. (2011). “İllüstrasyonda Alternatif Diller: Buluntu Nesnelere İllüstrasyon” Grafik Tasarım Sayı:45. Kasım-Aralık 2011.
- ELMAS, Hüseyin. (2000) Çağdaş Türk Resminde Minyatür Etkileri. Konya İl Kültür Müdürlüğü Yayını. Konya.
- ERKMEN, Nazan. (2012) “Söyleşi” Grafik Tasarım Sayı:46 Ocak-Şubat 2012.
- GİKONV, Jacqueline “Graphic Illustration In Black And White” , DesingPress, Newyork, 1991.
- KESKİNER, Cahide. (2004)Minyatür Sanatında Doğa Çizim ve Boyama Teknikleri Kültür Bakanlığı Sanat Eserleri Dizisi. Dösimm Basımevi. Ankara.
- ÖNCÜL, Nilüfer. (1989). “İllüstrasyonYöntemleri Ve Çocuk Masal Kitaplarında BiçimsekÇözümler”, Hacettepe Ün.,Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.